

Sófár

2008. 03. 14.

עתון של הקהילה היהודית בנירעגיהאזא - a Nyíregyházi Zsidó Hitközség lapja

Kilátás a jövőre

A magyar rabbináthus útkeresése

*További cikkeink I: Mose rabbénu • Jönnék a hunok! • A konjunktúra, a pajesz és a műhely •
Izrael a sajtóban: „rossz” híre van • Bobby Fischer, az antiszemita zsidó •*

Kilátás a jövőre

A magyar rabbinátus útkeresése

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének (MAZSIHISZ) Alapszabálya szerint a szövetség tagja csak az a hitközség lehet, mely saját alapszabályában rögzíti, hogy hitelveiben a Sulchán Áruhra támaszkodik, ami az ortodox judaizmus egyik legfontosabb alap-

műve. Ezzel a MAZSIHISZ alapszabálya olyan területre kényszeríti hitközségeit, mellyel a legtöbb hitközségi tag nem tud azonosulni, hiszen - valljuk be - a budapesti Kazinczy utcai ortodox és a Vasvári Pál utcai lubavicsi chászid hitközségeken kívül más ortodox zsidó

közösség nem nagyon van Magyarországon.

Természetesen a Sófár nem kíván állást foglalni az ortodox kontra neológ hitvitában, azonban annyi leszögezhető, hogy a zsinagógák alacsony látogatottságán sem ésszerű siránkozni, ha a zsidó hitet nem tudjuk olyan módon közvetíteni az istentiszteleteket nem látogató hitestvéreink felé, hogy az számukra emészthető, vonzó legyen a XXI. század kihívásai és csábításai között is.

Ennek az ellentmondásnak a feloldására tett idén februárban kísérletet öt magyar rabbi a Magyarországi Rabbik Közösségének létrehozásával. A MAZSIHISZ rabbitestületén belül működőnek deklarált, neológ hagyományokat követő, rabbinikus szakmai együttműködésnek helyt adó platform alapító tagjai: Darvas István, a Józsefvárosi zsinagóga rabbija, Markovics Zsolt, Szeged és környékének rabbija, Radnóti Zoltán, a Lágymányosi körzet rabbija, Róna Tamás, a Középmagyarországi Régió rabbija és Veró Tamás, a Budai körzet rabbija (címlapfotónkon).

A platform megalakításával az érintett rabbik új bét din-t is létrehozhatnak elsősorban a betérések szervezettebbé és gördülékenyebbé tétele érdekében. Az új rabbinikus bíróság megalakulását sokat úgy élték meg, hogy szakadás fenyegeti a magyarországi rabbikart, pedig az érintett rabbik szándékaitól mi sem állt távolabb, mint újabb megosztást hozni az amúgy sem túl egységes magyar zsidóságba.

Február végén megállapodás született a platform tagjai és a rab-

Radnóti Zoltán rabbi a kisvárdai Holokauszt vagonkiállítás megnyitóján

binátus között, mely szerint az előbbiek felfüggesztik az általuk létrehozott bét din működését mindaddig, míg a rabbitestület bevonja őket a neológ rabbiniikus bíróság működésébe, a rabbitestület pedig elismeri a platformot és annak bét din-je általi eddig engedélyezett betéréseket.

A jövőben a Magyarországi Rabbik Közösségének tagjaihoz fordulhatnak a betérni vágyók abból a célból, hogy a rabbik felkészítsék őket, azonban a felkészülés végén a jelöltekkel Deutch Róbert, a rabbinárus vezetője beszélget el - olvasható a Szombat honlapján. Ezek után a betérést elbíráló bét din tagjai Deutch főrabbi, a felkészítést elősegítő rabbi, és egy olyan újabb rabbi lesznek, akinek a személyében az előző két tag megállapodik. A megállapodás úgy tűnik, működik is, hiszen február végén összeült a neológ rabbitestület bét din-je és ezúttal Deutch Róbert főrabbi és Radnóti Zoltán rabbi mellett a

harmadik tag Frölich Róbert főrabbi volt.

Kétségtelen, hogy az új rabbiniikus platform honlapján (www.rabbitestulet.hu) olvasható információk szerint a fiatal rabbik álláspontja bizonyos kérdésekben pragmatikusabb az ortodox felfogástól. Jól tükröződik ez Radnóti rabbi „Ábrahám szövetsége pro és kontra” című írásában arról, hogy a hitközségek hogyan viszonyuljanak a háláchikusan zsidónak számító, de nem körülmetélt férfiakhoz, vajon beszámíthatók-e a minjenbe.

A rabbi válasza a következő: „A soah után, a mindennapi életben, a történelem és a politika hatására sok ember teljesen elhanyagolta, majd egy generációval rá már el is feledte a parancsolatokat. Közöttük az egyik legkörülményesebbet, a körülmetélés micváját is, aminek végrehajtását külön nehezítette, hogy az embereknek nem volt lehetőségük sokszor megtenni sem. (...)”

Éppen ezért, nekünk rabbiknak, itt a közösségeinkben, ezeket az embereket szelíden és szeretettel kell ráébresztenünk arra, hogy átérezzék és megtegyék ezt a micvát, amihez a történelem során a zsidó nép akár az élete árán is ragaszkodott. Ha egyértelműen a szigorú tiltás, és a büntetés pártján állunk az útjukat kereső emberekkel, akkor könnyen elveszíthetjük őket.

A magyarországi neológ zsidó közösségnek ezeket a vallásukhoz közeledő embereket meg kell szólítani, mert mások is várják őket...

Éppen ezért - véleményem szerint - nem szabad tiltásokkal felénk fordulni, hanem pont ellenkezőleg! Rá kell őket venni arra, hogy legyenek minden tekintetből kóser zsidók.”

A platform honlapján további cikkek találhatóak a betéréssel, a kásruttal, a Peszáchhal, a gyásszal és más vallásjogi kérdésekkel kapcsolatban. ■

Veró Tamás rabbi a 2007-ben rendezett Élet Menete felvonuláson

Mose rabbénu

Mózes születését, mint más hősökét is, álmok és mondák előzték meg. Ezek közül a két legismertebb Mirjam, Mózes nővérének mondája és a fáraó álma. „Mirjam, Amram lánya és Áron testvére, akit megszállott Isten szelleme és jószolt az ő házában, mondá: egy fiú fog apámtól és anyámtól származni, ő fogja Izraelt az egyiptomiak kezéből kiszabadítani. Amidőn Amram leányának szavait hallotta, felkerekedett, és elűzése után három évvel visszahozta asszonyát a házba, s az terhes lett tőle, és megszülte fiát.

Ekkor a házat fény járta be, világos volt, mint a Nap és a Hold fényének tündöklésekor.”

A fáraó pedig ezt álmodta: „Egy agastyán áll előtte, aki mérleget tart a kezében. Aztán Egyiptom minden öregét, minden hercegét és minden hatalmasát összekötözi és a mérleg egyik serpenyőjébe teszi. A másik serpenyőbe csupán

egy báránykát tesz, ez azonban többet nyom, mint azok valamennyien.” A fáraó reggel így szólt a bölcsekhez: fejtsétek meg a látomást. Végül tanácsadója, Bileám ezt mondta: A héberök között egy fiú születik, aki feldúlja Egyiptomot és kivezeti onnan a népét. Ha Izrael gyermekeit tüzzel akarnád megsemmisíteni, nem lennél rá képes, mert Istenük megmentette Ábrahámot Kaldea olvasztókemen-

céjéből. Ha arra gondolsz, hogy karddal végzel velük, az sem fog sikerülni, hiszen Jicchák megmenekült a kardtól. Robotoltatással sem érsz célt, mert Jákov Lábán szolgája volt, nehéz munkát végzett, és ez mégis szerencsét hozott számára. Ha viszont fiaikat, akik most és ezentúl születnek, vízbe dobatod, sikerülni fog őket kiirtani, mert őseik közül senki nem állta ki ezeket a megpróbáltatásokat.”

A folytatás ismert, Mózes mégis megmenekült.

Aztán másodszor is megmenti őt az Örökkévaló. A monda szerint a születése utáni harmadik évben történt, hogy a kisgyerek megragadta a királyi koronát és a fejére tette. A fáraó, aki ebben a cselekedetben veszélyt sejtett, ismét tanácsot kért, mitévő legyen. A megkérdezett egyiptomi bölcsek közé azonban beférkőzött az Úr angyala, aki azt tanácsolta, hozassanak drágaköveket és izzó szenet. Ha a kisfiú a drágaköveket

választja, akkor valóban a trónra tör, ha viszont a parazsat, akkor ártatlan. Mikor a gyerek a drágakövek felé nyúlt, az angyal eltérítette a kezét, s Mózes nemcsak hogy felkapta a parazsat, de még a szájába is vette. A monda azt tartja, innen ered Mózes dadogása.

A férfi Mózesről is több monda született, talán érdemes megjegyezni, hogy többek között a beduinoknál is, akik „Muszát” prófétájuknak

ismerik el. Nemkülönben a drúzoknál, akik Jitrót, Mózes apósát tartják hitük legszentebb emberének. Az iszlám az öt legnagyobb próféta között tartja számon (Noé, Ábrahám, Mózes, Jézus és Mohamed).

Szondi Lipót, a magyar-zsidó származású pszichológus kettős tanulmányában – Káin, a törvényszegő – Mózes, a törvényalkotó – a gonosz és a jót, a „kényszersorsot” és a „választott sorsot” állítja szembe egymással. Ugyanakkor azt felsejéti, hogy Mózesben is rejtőznek káini indulatok, lásd pl. háromezer héber leöletése az aranyborjú láttán. „Mózes tudta, hogy a nép célja, a szentté válás, csak Isten útján való szakadatlan továbblépéssel és a jó és a gonosz közötti választással érhető el. A nép tehát nem szent, csupán a szentté válás útján halad. Éppen ebben a belátásban rejlik Mózes felülmúlhatatlan lángelméje.”... „Igaz, Mózes nem jut el az ígért földjére, de a pusztában mégis megszületik a Tízparancsolat, a lelkiismeret és az erkölcs törvénye. Ez Mózes válasza saját (és az emberiség máig élő) Káinjának.” Mert hogyan fogalmazza meg a bratzlawi Nachmann rabbi? „Istent a gonosz ösztönnel is lehet szolgálni, ha annak felgerjedését és tüzes parazsat Isten felé irányítjuk. És a gonoszság ösztöne nélkül nem teljes a szolgálat.

A gonosz ösztön az igaz emberben szent angyallá, a hatalom és a sors eszközévé alakul át.”

Vagy egy másik változat szerint: „a gonoszság ösztönét nem megölni kell, hanem azzal Istent szolgálni. Ez volt a férfi Mózes nagy történelmi tette.”

„És meghalott Mózes (...) Istent szája által, a Halál Angyala közvetítése nélkül, Isten csókja által.”

És ismét Mózes, a törvényalkotó. Számos tanulmányt írtak a tízparancsolatról, ezek közül említék néhány érdekesebbet.

Martin Buber szerint a tízparancsolat katekizmus, amely a vallás lényegét áttekinthető formában, a tíz ujjon megszámlálható hittételekben, a kívülről megtanulásra összeállítva tartalmazza, nem más, mint Izrael politikai alkotmánya. (Megjegyzendő, hogy Izrael Állam alkotmányának megszerkesztése az ortodox pártok hasonló indokkal alátámasztott heves ellenkezése miatt hiúsult meg.)

Voltz azt írja: Az első négy parancsolat: az egyisten törvény, a képtilalom, a varázslat tilalma és a szombat törvénye egyedülálló az egész ókorban.

Érdekes Popper Péter elemzése. Miért tilos faragott képekben ábrázolni? Lehetséges-e, hogy azért, mert Isten ezt már megtette, amikor

saját képére teremtette az embert? Ember ne utánozza Isten teremtését! Vagy azért, mert Isten célja kiszabadítani az embert az anyag fogóságából és visszaemelni szellemi síkra...

Herman Wouk a negyedik parancsolatot, a szombat megszentelését emeli ki. „Néha elcsodálkozom, hogy vannak zsidók, akik az Engesztelés Napját vagy az örömnepet, talán a Chanukat is komolyabban veszik, mint a szombatot, pedig ha belépnek egy zsinagógába, a frigszekrény fölött a táblákon a szombat törvénye fogadja őket. Gyanítom, azért nem veszik észre, mert nagy zavarban lennének, ha meg kellene látniuk...”

Voltak elismert történészek, akik tagadták Mózes létezését, a legnagyobbak azonban soha nem vonták kétségbe, legfeljebb származásáról vitatkoztak.

Éppúgy, mint életéről, haláláról is

megoszlanak a vélemények. „És meghala ott Mózes, az Úrnak szolgálója a Moáb földjén, az Úr szava szerint (al-pi Adonáj)” – fordítja Károli. Ibn Ezra úgy értelmezi: Isten szava által. Rasi másként magyarázza: Isten szája által, azaz a Halál Angyala közvetítése nélkül, Isten csókja által. Maimonidesz úgy véli, Mózes lelke egyesült a Schina, az Isteni Jelenlét szentségével. A Bábeli Talmud Mózes halálának fájdalommentességét látja ebben a kifejezésben. A Tanaiták viszont elvetik a halált, szerintük Mózes „odafent” áll és szolgál ma is.

Somos Péter

Forrás:

Szondi Lipót: Káin, a törvényszegő – Mózes, a törvényalkotó

Herman Wouk: Én Istenem

Popper Péter: Az Irás

Git'n Pirem!

„Ezen dolgok után nagyra tette Áchásvéros király az ágázi Hámán ben Hám'dátát, és felemelte őt, és székét a vele lévő fejedelmek felé helyezte. És a király kapujában lévő összes királyi szolga letérdelt, és leborult Hámán előtt, mert így parancsolta felőle a király, azonban Mordecháj nem térdelt le és nem borult le. És azt mondták a király kapujában lévő királyi szolgák Mordechájnak: 'Miért szeged meg a király parancsát?' És mikor már napról napra mondogatták ezt neki, de ő mégsem hallgatott rájuk, elmondták Hámánnak, hogy lássák, vajon megállnak-e Mordecháj dolgai, mert megmondta nekik, hogy ő zsidó.”

A Purim izgalmas, kedves és vidám történetének talán ez a mozzanata a kulcskérdés. Mordecháj követhette volna a tömeget, és ő is

letérdelehet, leborulhatott volna a király szolgálóival együtt Hámán előtt. Ekkor Mordecháj, a zsidó nem különbözött volna a környezetétől, részévé vált volna az arctalan tömegnek. Nem lett volna ez jobb? Nyugodtan elvegyülni, nem kelteni feltűnést? Hiszen akkor Hámán nem hozta volna a halálos ítéletet a zsidókra, nem kellett volna zsákruhába öltözni, három napig böjtölni, Eszter életéért izgulni. Mordecháj unokahuga a királynő, nem kellett volna aggódni semmiért.

Csak volt egy probléma, mégpedig az, hogy Mordecháj zsidó volt. A Megilát Eszter nem fejtí ki, hogy a Susán városában élő benjáminita miért nem volt hajlandó imádni Hámánt. Hivatkozhatott volna a Tórára, a Tízparancsolatra, de nem. Amikor a Szentírás azt tárgyalja, hogy a király szolgálói és

Mordecháj hogyan vitatkoznak azon, hogy ő miért nem borul le Hámán előtt, az indoklás nagyon rövid: azért, mert ő zsidó.

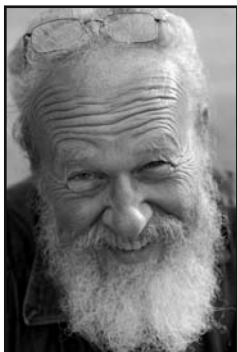
Be kell vallanunk, a vád ellenünk, hogy mindig különbözünk a környezetünkől, sokszor igaz, bár nem megalapozott. A zsidónak különböznie kell, ha nem a Tóra szelleme szerint élnek az emberek. A zsidónak fel kell vállalnia a konfliktust, nem rejtőzhet el. Úgyis csak idő kérdése, hogy kiderül... Akkor már jobb, ha mi mondjuk meg: zsidók vagyunk.

Áchásvéros király Hámánt a vele egy méltóságban lévő fejedelmek felé helyezte. Mordechajt pedig hite, és identitásához való következetes ragaszkodása emelte erkölcsileg magasabbra a környezeténél, hiszen mikor nem borult le Hámán előtt, kimagaslott a földre boruló tömegből.

Ez utóbbi tartósabbnak bizonyult.

Tóth-Ábri Péter

Jönnek a hunok!

Ma már más a helyzet, de a nyolcvanas években bizony nem sokat tudtak Izraelben Magyarországról. Számottevő bevándorlás nem volt, ak-

koriban évi 20-30 zsidó szánta rá magát az alijázásra – volt, aki nagy harcok árán a legális, de a többség az egyszerűbb módot, a disszidálást választotta.

Én '83-ban, nyolc év(!) sikertelen próbálkozás után kaptam végre nyugati útlevelet, persze protekcióval. Bécsből aztán már sima volt az út... Két évvel később kezdtem dolgozni a Kol Israel, az Izraeli Rádió magyar nyelvű részlegénél. Az akkora napi negyed órássá zsugorodott és csakis külföldre sugárzott adás főként híryanagra épült, de idővel lehetőséget kaptam interjú- és műsor-készítésre is. A többi idegen nyelvi adással felváltva közös stúdiókban dolgoztunk. A szabályzat szerint csakis technikus közreműködésével készíthettük és vághattunk a hangfelvételeket. Úri dolgunk volt, azaz lett volna, ha mindig kéznél van egy magyarul értő technikus, de ez - lévén, hogy akkoriban egyetlen egy ilyen volt -, nagyon ritkán fordult elő. A felvett anyag vágása így elég sok időt vett igénybe, nem volt egyszerű meghallania egy kizárólag ivritül, de akár bármilyen más nyelven beszélőnek, melyik mondatot, szót, vagy bakizásnál esetleg melyik szótagot kell kivágni a szalagról.

Egyszer egy iráni technikust oszítottak be mellém, és előre tudtam, hogy meg fogunk szenvedni a rendelkezésre álló fél óra alatt. Milyen

nyelv ez, honnan csöppentél ide? – kérdezte elborzadva, amikor behallgatott a felvételbe. Ani me'Hungária – válaszoltam. Hát az megmi? – kérdezte, és láttam rajta, nem ugrat. Budapest – próbálkoztam, hátha így beugrik. Vonogatta a vállát, én meg kezdtem bedühödni. Magyarország – vettem oda, és akkor felcsillant a szeme. Á, Madzsarisztán!... Kiderült, hogy Iránban így mondják.

Volt olyan, aki a Hungáriára azonnal rávágta: Bukarest. Esetleg Ausztró-Hungária. A legtájékozottabbnak egy szerkesztő bizonyult, aki kapásból a hunokkal és Attilával rukkolt elő. A legjópofább meg egy másik – kurd, ha jól emlékszem –, aki rövid gondolkodás után kibökte: nem hallottam róla. Azt mondod, Vulgária?... Egy percre belegondoltam, és - nem javítottam ki...

Szóval jöttek a hunok, illetve szálíngóztak. A rádiós állásom jóvoltából szinte minden Jeruzsálembé érkező megtalált. Legtöbbjük évek után is kereste az alkalmat, hogy magyarul be-

széljen – főként azért, mert ivritül nem tanult meg kellő szinten.

Volt olyan ismerősöm, akiben évekkel később tudatosult, mekkora mulasztást követett el, mert nem egészen értette ott született gyerekei magasabb szintű eszmefuttatásait, akik persze magyarul nem tudtak.

Az igazi persze az, ha az ember egyformán birtokolja a két nyelvet. Újságíró körökben ez nem volt

ritkaság. Sokszor derültünk az ivritül is tökéletesen tudó dr. Benedek Pál, az Új Kelet néhány évvel ezelőtt elhunyt volt munkatársa bemondásain. Évekig emlegették azt a poénját, amit egy kollégájával kapcsolatban süttött el. Az illető elvált, aztán egy szemvizsgálat alkalmával beleszeretett az optikusnőbe, akit feleségül is vett. Pali így reagált: no lám, vak szem is talál tyúkot...

Munkám révén találkoztam a magyar zsidóság látogatóba érkezett képviselőivel is. Felejtethetlen számomra az a nap, mikor szemtől szembe láthattam Fixler Herman bácsit, akiről még apámtól hallottam. Mikor bemutatkoztam, végigmustrált. Szóval te vagy a Steinberger Feri fia? És a második kérdése ez volt: mondd, milyen itt a parnósze?...

Az Izraelben élő magyar származású „nagyok” közül volt alkalmam interjút készíteni Joszi Sternel is, aki a másik végletet jelentette, mert bizony keresté a magyar szavakat. Azzal együtt vallotta, hogy mind

ő, mind híres művésztársai – például Zeev és Dos, azaz Farkas és Gárdos – őriznek valami magyar „akcentust” alkotásaikban, ami rányomta bélyegét az izraeli képzőművészetre.

A diplomáciai kapcsolatok újra felvétele után gyökeresen megváltozott a helyzet. Az izraeliek elkezdtek érdeklődni Magyarországról, a magyar zsidó nemzedék pedig újra felfedezte szülőföldjét. ■

Hertzl Tivadar, a leghíresebb - Izraelben csak osztrákként ismert - magyar zsidó

A bevándorlás nyelvi nehézségei

Nyelvtudás nélkül dühítően tehetetlennek érzi magát az ember, vagy jobb esetben csecsemőnek, aki nem kommunikálhat sírással vagy mutogatással, előbb-utóbb kénytelen nevén nevezni a dolgokat. Mindegy, honnan jöttél, nyelv nélkül elveszettnek érzed magad.

Aztán lassan-lassan belejössz. Leküzdöd a gátlásokat, pedig tudod, hogy helytelenül, hibásan beszélsz, de nincs más választásod. Látod, hogy elnézően mosolyognak rajtad, türelmesen kijavítják a mondataidat, de az is előfordul persze, hogy végig sem várják, amíg előbbányaszod emlékezetedből a szavakat.

Ezt egy orosz „ola chadasa” mesélte: Tanárnő vagyok, tudtam, hogy nincs más út, mint a kemény tanulás. Oroszországban elváltam, és úgy tűnt, Izrael meghozza számomra a boldogságot is. Megismerkedtem egy itt született rendőrrel. Kezdetben nagyon jól megértettük egymást, én rendkívül értékeltem, hogy tekintettel van rám, és csak azt a sekélyes nyelvet használja, amit én beszélek. Minden szépen alakult, de azért nem költöztünk össze, bennem még túlságosan friss volt az előző csalódás. És milyen jól tettem, hogy vártam! Ahogy telt-múlt az idő, egyre választékosabban beszéltem ivritül, sőt, egy-egy novellát is sikerült elolvasnom. Meglepődve vettem észre, hogy a férfi továbbra is azt az egyszerű nyelvet használja. Már-már sértve éreztem magam, hogy lekezelően bánik velem, de végül rájöttem az igazságra. Nem, nem az én kedvemért tette, ő egyszerűen ezen a szinten volt.

Hát ilyen is van...

A Nyíregyházi Zsidó Hitközség keresi a nyíregyházi zsidó temetőben nyugvó, a fenti sírban eltemetett személy hozzátartozóit.

Temetői nyitvatartás és elérhetőség

Temetői nyitvatartás április 1-jétől október 15-ig:

hétfő - csütörtök: 9:00 - 16:00,

vasárnap: 9:00 - 12:00.

A temető pénteken és szombaton illetve a zsidó ünnepeken zárva van!

A temetői iroda telefonszáma: 06-30-318-4907.

Sürgős esetben hívható: Somos Péter (06-30-490-0084).

A konjunktúra, a pajesz és a műhely

A Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP) közeledik a zsidósághoz. Az utóbbi időben sajátos módon.

Még tavaly szeptemberben

Semjén Zsolt, a KDNP elnöke napirend előtti felszólalásában döbentette meg a honatyákat és a magyarországi zsidóságot egyaránt. Beszédében – rendhagyó módon – izraelita honfitársaihoz szólt, hiszen az – érzése szerint – joga és kötelessége. A képviselő kifejtette, hogy a zsidóságot az a veszély fenyegeti, hogy a rossz kormányparti politika túszként löki „Schwartz bácsit és Weisz nénit” maga elé. Hogy ez közelebbről mit jelent, a pártelnök már nem részletezte.

Ezután a KDNP érdemeinek és annak felsorolása következett, hogy a KDNP mit nem tett. A szónok először hangsúlyozta, hogy létezik kereszténydemokrata antifaszizmus is. Hangoztatta továbbá, hogy a nyilasok nem a KDNP elődjébe léptek be, és hogy a zsidó vagyont nem kereszténydemokrata politikusok államosították. Az ingatlanrendezésre a jogi lehetőséget az Antall-kormány teremtette meg, és az Orbán-kormány idején kapta vissza a magyar zsidóság a legtöbb ingatlant, és ennek a kormánynak a regnálása alatt részesült a magyar zsidóság abban a megtiszteltetésben, hogy a Magyar Állam a vatikáni szerződéshez hasonló szerződéseket kötött a MAZSIHISZ-szel – ékeskedett részben idegen tollakkal a pártelnök. A teológus politikus a keresztényi alázathoz szokatlan módon sorolta tovább pártja „jótetteit”: ők sosem

voltak Izrael-ellenesek, majd kioktatta a kormánypártokat az autentikus rabbinikus hagyományokról.

Végül Semjén Zsolt – nehezen megfeythetően – Scheiber Sándor főrabbi egyik mondásának idézésével fejezte be felszólalását, mely szerint a zsidóságnak nem szabad annak a mentalitásnak teret engednie, hogy ha van konjunktúra, akkor van pajesz, ha pedig nincs konjunktúra, akkor nincs pajesz. Véltetően a képviselő – pártja nyilatkozataival ellentmondásba kerülve – arra gondolt, hogy a magyar zsidóság a Gyurcsány-kormány idején tapasztalható „konjunktúra” miatt balra húz, pedig egy esetleges jobboldali kormány működése alatti recesszió következtében sem kellene feltétlenül ellenzéki pozícióba helyezkednie.

Nos, lehet, hogy Scheiber professzor ma azt mondaná: ha nincs antiszemitizmus, van pajesz, ha van antiszemitizmus, nincs pajesz.

Az antiszemitának nem, de cinikusnak annál inkább nevezhető felszólalás természetesen felháborodást keltett a baloldalon és Semjént zsidózással vádolták. A kereszténydemokrata honatya erre beszédét védve a Népszabadságnak adott interjújában kétszer is hangsúlyozta, hogy a hiteles rabbinikus zsidó hagyományt a Kereszténydemokrata Néppárt képviseli. Ez persze a morális kérdéseket (pl. abortusz, melegházasság) tekintve nagyjából érthető, de azért a két vallás között van annyi különbség, hogy ezt a kijelentést egy zsidó meghökkenéssel fogadja és leszögezza: a KDNP nem képviseli az autentikus rabbinikus hagyományokat.

A pártelnök félresikerült parlamenti hozzászólása után szűk félévvel újabb meghökkenítő bejelentés következett: a párt politikai

alapítványa, a Barankovics Akadémia Alapítvány keretein belül Izraelita Műhely létesül, mely nem a zsidó-keresztény párbeszédnek kíván helyt adni, hanem a két vallás közös elvei alapján olyan aktuális társadalompolitikai kérdésekre koncentrálni, mint a családpolitika vagy a drogfogyasztás. Semjén Zsolt szerint a műhely szükségszerűségét az indokolja, hogy a KDNP-nek korábban is voltak izraelita tagjai, és az elmúlt hetekben a zsidóság képviselői közül többen jelezték, hogy szívesen csatlakoznának a kereszténydemokrata párthoz.

Hogy a magyar zsidóság képviselői közül kik azok, akik KDNP tagok kívánnak lenni, azóta sem derült ki, mindenesetre az bizonyos, hogy a megalakuló műhelyben az „Izraelita” jelzöt tartalommal Halmos Sándor és Weisz Péter a Debreceni Zsidó Hitközség volt ügyvezető igazgatója és elnöke kívánja kitölteni. Halmos Sándor már eddig is többször nyilvánította ki jobboldali politikai kötődését, többek között azzal, hogy rendszeresen nyilatkozott a Vasárnapi Újság című rádióműsornak. Szerepvállalása az OR-ZSE-n betöltött tanári állásába is került.

Hogy mi készül majd a kereszténydemokrata kötődésű Izraelita Műhelyben, kíváncsian várjuk. Amennyiben a KDNP továbbra is megkísérli a zsidósághoz való közeledés folytatását, javasolnánk az antiszemitizmus elleni küzdelemben való példamutatást, és valódi Izrael-barát külpolitikai álláspont kialakítását.

Hiszen – visszatérve a konjunktúrához és a pajeszhez – a történelmi tapasztalatok azt mutatják: ha van pajesz, lesz konjunktúra is.

Izrael a sajtóban: „rossz” híre van

Természetesen nem újság az, hogy Izraellel kapcsolatban a média az egész világon negatívan elfogult. A hírek rendszeresen olyan színben tüntetik fel a valóságot, mely miatt a tájékozatlan olvasó vagy hallgató előtt a zsidó államról negatív kép alakul ki. Ez alól a magyar sajtó sem kivétel. A teljesség igénye nélkül elemezzük itt a legújabb eseteket, melyek sajnos nem a szélsőjobb orgániumokban jelentek meg.

„Fokozódik az arabellenesség a zsidó államban” - volt olvasható a Magyar Hírlap honlapján tavaly decemberben. A cikk természetesen tényekre alapozza állításait, hiszen - a közelebről meg nem nevezett - legismertebb izraeli jogvédő szervezet kutatásaira támaszkodva állítja, hogy nő a rasszizmus Izraelben. Még azt is megjegyzi az írás végén az újságíró, hogy az arabok elleni diszkriminációt az izraeli Legfelsőbb Bíróság is elismerte.

Persze ennek a hírnek mögöttes üzenete van. Hogyan is emelhetnék fel a szavukat a zsidók a rasszizmus ellen, ha a saját hazájukban ők maguk rasszisták. A cikk természetesen azt elhallgatja, hogy a hivatkozott jogvédő szervezet kutatásai miért hoztak olyan eredményt, hogy például az izraeliek hetvenöt százaléka nem akarja, hogy arabok lakjanak a házukban, vagy ötvenöt százaléuk támogatja a zsidók és arabok teljes elkülönülését a szórakozó helyeken.

A fentiek azért rasszizmussal való vádaskodás nélkül is megérthetőek, hogy ha csak arra gondolunk, hogy a pár nappal ezelőtti jeruzsálemi mészárlást elkövető palesztin terrorista korábban sofőrként is dolgozott az intézménynek, vagy ha visszaemlékezünk a szórakozóhelyek ellen elkövetett öngyilkos merényletekre. Szóval nem

egyszerű tyúklopásos esetekről van szó, amely más társadalomban már rasszizmusra is okot ad.

Az utóbbi hetekben a Gázai övezetben ismét feszült helyzet alakult ki. A Hámász terroristái rakétákkal lőtték többek között Áskelon városát, míg a Cáhál válaszcsoportjai civil áldozatokkal is jártak.

Ebben a felfokozott légkörben Mátán Vilnai izraeli védelmi miniszter helyettes héberül tett egy szerencsétlen kijelentést, ami úgy hangzott, hogyha több Qassam rakétát indítanak a palesztinok és egyre távolabbi célokra is lönek, saját magukra mérnek nagyobb csapást (héberül: soá), mert egész haderónkkal fogjuk megvédeni magunkat. A sajnálatos momentum a héber „soá” szó használata volt, melynek alapjelentése katasztrófa, csapás. Ezt a kifejezést használják Izraelben pl. a nukleáris vagy az ökonómiai katasztrófa leírásához. Azonban a soá szó használatos a holokausztra is. Szemfüles újságírók nem mulasztották el leütni a feldobott labdát. Valószínűleg először a Reuters híreiben jelent meg, hogy a zsidók holo-

kausztal, azaz népiirtással fenyegetik az arabokat. A védelmi miniszter helyettes szóvivője, már hiába magyarázta, hogy a soá szó nem csak holokausztot jelent. Ez megint kapóra jött, hiszen hogyan várhatják el a zsidók a holokauszt miatti bocsánatkérést, ha maguk is „népiirtanak”?

A nemrég elkövetett jeruzsálemi merénylet a Merkáz háRáv Jesivában mindenkit megdöbbsentett. Annál inkább az eseményről készült MTI hír, amely szinte csak mellesleg közölte, hogy a merénylő palesztin volt, úgy, hogy közben a terrorista szó nem is szerepelt a szövegben. Azt azonban fontos volt megjegyezni, hogy a jesiva kapcsolatban állt a telepesekkel. (Tehát valahol érthető a merénylet.)

Ha a Cáhál katonai akciója gyermekáldozatokkal jár - ami nagyon sajnálatos -, ez a hírek elején kiemelt szerepet kap. Ebben a hírben a cikkíró meg sem említette, hogy nyolc 16-26 év közötti fiatalat mészárolt le a terrorista.

T-Á. P.

A jeruzsálemi Merkáz háRáv Jesiva lemészárolt tanulóinak temetése

Bobby Fischer, az antiszemita zsidó

Hatvannégy éves korában elhunyt Bobby Fischer, a világ egyik legnagyobb, ha nem a legnagyobb sakkmestere - tudósították a hírügynökségek január második felében. Garry Kasparov szerint Fischer egyfajta kentaur volt: egy emberi lény és a sakk lényegének mitológiai összefonódása.

A 180 feletti IQ-val rendelkező sakkozó már tizenhárom éves korában megverte az USA akkori tíz legjobb játékosai közé sorolt Donald Byrne-t, egy olyan megmérettetés során, melyre az utókor csak az évszázad játékeként emlékezik.

Bobby Fisher hitvallása szerint a sakk háború a táblán. A cél nem más, mint az ellenfél mentális megsemmisítése. Jól illik ehhez a hidegháború idején, 1972-ben zajlott híres játszma, mely során megverte a szovjet blokk sakkidolját, Borisz Szpászkijt, ezzel megtörve az addigi szovjet hegemoniát a sakkvilágban.

A sakkleghenda fiatalon...

A következő kihívója Anatolij Karpov volt 1975-ben. A nagy öszszecsapás azonban elmaradt, mert

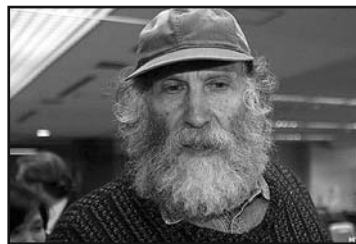
Fischer nem fogadta el a Nemzetközi Sakkszövetség feltételeit.

1992-ben, a Szpászki elleni győzelem huszadik évfordulóján újraszervezték a két sakkozó közötti játékot. De mivel a mérkőzés színhelyéül az akkor USA embargó alatt álló Jugoszláviát választották, Fischernek - immár nem először - meggyűlt a baja az amerikai hatóságokkal. Egy nemzetközi sajtótájékoztatón a kamerák nyilvánossága előtt leköpte a határozatot, mely megtiltotta azt, hogy Jugoszláviában játszon. Bár a mérkőzést megint megnyerte, nem térhetett vissza az USA-ba, mert nemzetközi elfogatóparancsot adtak ki ellene.

A '90-es években élt Budapes-

ten is, és kapcsolatot tartott a Polgár lányokkal. Végül Japánban tartóztatták le, mivel érvénytelen útlevelemel kivánt az országba belépni. Fischer ezután az amerikai állampolgárságáról lemondott, majd 2005-ben Izland menedéjogot adott neki. Itt élt idén bekövetkezett haláláig.

Bobby Fischer ellenben nemcsak sakk zsenialitásáról volt híres. Bár a legújabb kutatások szerint mind anyai, mind apai ágon zsidó származású volt (apai ágon ráadásul magyar-zsidó, Neményi Pál fizikus személyében), számos antiszemita kirohanás tulajdonítható neki.

... és élete végén.

Budapesten egy rádió-interjúban kijelentette, hogy ő egy nemzetközi zsidó konspiráció áldozata.

A származása ellenére valójában keresztény vallásúnak mondható sakkmester tagadta a holokausztot. Az Egyesült Államok is koszos, görbeorrú, körülmetélt zsidó fattyak uralma alatt áll - hangoztatta.

T-Á. P.

http://www.sofar-ujsg.hu/

Sófár újság

Sófár az interneten!

Az újság számai letölthetők pdf formátumban.

A Nyíregyházi Zsidó Hitközség magazinja

Programok, hirdetések, képes melléklet.

Mondjon véleményt a „Má nismá?” fórumban!

www.sofar-ujsg.hu

kiállítás

Friedmann Jozsef, városunk első ortodox főrabbiának dédunokája az idén is felesége, Naomi társaságában érkezett a Jahrzeit megtartására. Hasonlóan az elmúlt néhány évhez, a temetőben január 27-én tartott megemlékezést követően a hitközség kultúrtermében gyűltek össze a résztvevők. A vendégek Izraelből hozott halsalátával és süteményekkel kedveskedtek, és átadták külön erre az alkalomra készített ajándékukat.

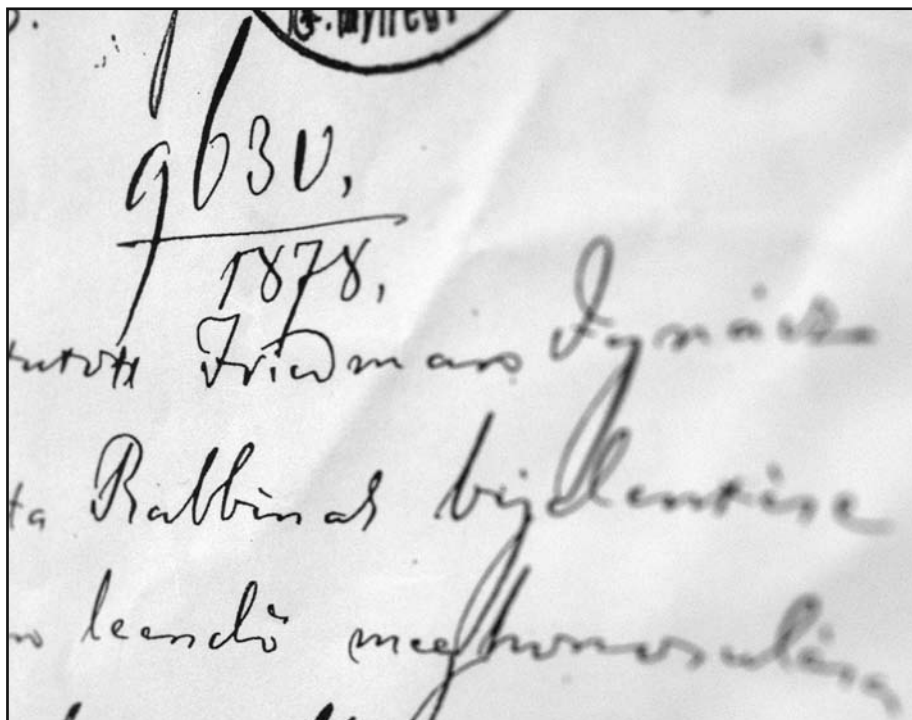
Ezúttal gyönyörű kivitelezésű, dombornyomásos borítójú, gazdagon illusztrált asztali áldással (Birkat ha'mazon) lepték meg a hitközség tagjait. A borító belső oldalára ragasztott emléklap őrzi Jichák Ájzik Friedmann nevét.

Mostanában divattá vált, hogy bar micvákra és születésnapokra ilyen és hasonló emlékeket osztanak szét a résztvevők között – mesélte Naomi asszony. Nemrég voltam egy bar micván, akkor gondoltam rá, hogy talán ezzel az apró ajándékkal

lepem meg a nyíregyháziakat. Persze ott az életet ünnepeltük, itt meg az elhunytira emlékeztünk, de hát az ő életét is őrzi emlékeztünk...

Köszönet a vendégeknek, és köszönet a helyi Nőegylet tagjainak, akik az összejövetelen segítettek.

S. P.

Levéltári okirat Friedman Ignác írásával

Örök-képek galéria

Van Önnek a Vészkorszakot megelőzően vagy azt követően készült, zsidó témájú fényképe családi fotói között?

Zsidó témájú fényképeket várunk abból a célból, hogy a Sófár honlapján az Örök-képek galériában emléket állítsunk a helyi zsidóságnak!

A fényképeket digitális archiválást (szkennelés) követően visszaszolgáltatjuk a tulajdonosnak.

A fényképeket kérjük, szíveskedjen eljuttatni a hitközség irodájába!

Meghívó

A Nyíregyházi Zsidó Hitközség szeretettel meghívja tagjait, és

azok hozzátartozóit

a március 14-én, 17:00-tól

tartandó, halvacsorával egybekötött

Zájin Ádár ünnepségre.

Purimi imarend és program

Március 20-a, 17:00: Megila lájnlás, ünnepség

Március 21-e, 8:30: Megila lájnlás

Március 22-e, 8:30: istentisztelet majd sölösídesz